

**DE PRAATSTOEL MET ...
BART PEETERS , COÖRDINATOR
BRUSSELS PLATFORM ARMOEDE
(BPA) EN DE SCHOOLPOORTWERKERS
ANN MILIS EN MARISA MENDOZA VAN
VRIENDEN VAN HET HUIZEKE**

Ester Bertrand, Beleidsmedewerker Sociale Uitsluiting

Het Brussels Platform Armoede (BPA) verenigt de zeven door Vlaanderen erkende verenigingen in Brussel waar armen het woord nemen: ALARM (Buurthuis Bonnevie), ARA, Chez Nous/Bij Ons, De Buurtwinkel, Pigment, Vrienden van het Huizeke en De Schakel. Thema's waar deze zeven verenigingen op inzetten zijn huisvesting, dak- en thuisloosheid, toegankelijkheid geestelijke gezondheidszorg, onderwijs, vrije tijdsparticipatie en de situatie van vluchtelingen / mensen zonder papieren. De BWR sprak met de coördinator van deze koepelwerking - Bart Peeters - over zijn visie op de Brusselse armoedeproblematiek, het programma aanbod op de «Werelddag van verzet tegen armoede» op 17 oktober, en de beleidsmatige groepswerkingen van de zeven verenigingen waar armen het woord nemen. Dit leidde tot een bezoek aan de Sint-Jorisbasisschool in hartje Brussel, waar de schoolpoortwerkers Ann Milis en Marisa Mendoza van Vrienden van het Huizeke de contacten tussen ouders, leerlingen, leerkrachten en directie ondersteunen.

HOE IS HET BRUSSELS PLATFORM ARMOEDE ONTSTAAN?

Sinds 2006 verenigt het Brussels Platform Armoede (BPA) de zeven verenigingen waar armen het woord nemen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: ALARM (Buurthuis Bonnevie), ARA, Chez Nous/Bij Ons, De Buurtwinkel, Pigment, Vrienden van het Huizeke en De Schakel. Deze zeven verenigingen zijn sinds het Vlaamse armoededecreet van 2003 erkend als verenigingen waar armen het woord nemen. Op dat moment is ook de koepelstructuur Netwerk tegen Armoede in het leven geroepen, waarbinnen momenteel 59 Vlaamse en Brusselse verenigingen waar armen het woord nemen samenwerken. Omdat de armoedeproblematiek en de institutionele context in Brussel anders is dan in Vlaanderen hebben de zeven Brusselse verenigingen zich daarnaast verbonden binnen het BPA.

VANUIT WELKE ACHTERGROND EN INSTEEL BENT U BEGONNEN AAN UW FUNCTIE ALS COÖRDINATOR?

Inmiddels werk ik een klein jaar bij het BPA. Ik kom uit de academische sector, waar ik veertien jaar onderzoek deed naar armoede aan de Universiteit Antwerpen, de Arteveldehogeschool en de Universiteit Gent. Ik deed onderzoek naar de sociale mobiliteit van jongvolwassenen die opgroeien in armoede; de psychische effecten van het leven in armoede; en naar armoede en gezondheid. Vanuit dit werk ben ik al sinds de jaren negentig beginnen samenwerken met organisaties die later erkend werden als vereniging waar armen het woord nemen. Hierdoor heb ik heel snel de meerwaarde leren inzien van wat het betekent om daadwerkelijk mét mensen in armoede samen te werken in tegenstelling tot het louter vóór mensen in armoede werken. Vanuit hun ervaringen kunnen mensen in armoede immers een essentiële bijdrage leveren aan het armoedebestrijdingsbeleid. Onze verenigingen groeperen mensen in armoede, luisteren naar hun ervaringen over het moeten leven in armoede en zoeken samen met de mensen in armoede naar oplossingen. Deze beleidsadviezen zijn de basis voor de dialoog die we, samen met mensen

in armoede, voeren met beleidsmakers en beleidsuitvoerende instanties.

HEBBEN DE ZEVEN VERENIGINGEN WAAR ARMEN HET WOORD NEMEN EEN GEZAMENLIJKE VISIE OVER ARMOEDE OF LEGGEN ZIJ ELKE EEN ANDERE INTERNE NADruk?

Beide natuurlijk... De gedeelde visie van de zeven verenigingen is dat men vertrekt vanuit de krachten van mensen in armoede en werkt met de mensen in armoede. Als hulpverlener (wij noemen ze werker) sta je binnen verenigingen waar armen het woord nemen in een zo horizontaal mogelijke relatie tot je doelgroep: je ontmoet elkaar van mens tot mens. Je taak hier is echt om mensen samen te brengen in een groep, het groepsproces te bewaken en te versterken, de competenties van de groepsleden te versterken en samen met de mensen in armoede aan beleidswerk te doen. Als groepswerker vertrek je niet vanuit beperkingen, maar leg je de nadruk op wat er wel mogelijk is. Naast deze manier van werken wordt ook de visie gedeeld dat armoede geen individuele schuld is. Armoede heeft duidelijk zijn structurele oorzaken in de manier waarop onze maatschappij georganiseerd wordt. Deze structurele oorzaken zijn uitsluitingsmechanismen op alle levensdomeinen en zijn het gevolg van het gebrek aan investering om mensen in armoede écht gelijke kansen te geven.

Qua thema's leggen de zeven verenigingen elk een eigen nadruk: ALARM (Buurthuis Bonnevie) en De Buurtwinkel hebben huisvesting als beleidsthema; ARA en Chez nous/Bij ons thuisloosheid; Pigment werkt rond geestelijke gezondheidszorg, de situatie van mensen zonder papieren en ondersteunt onze werking over thuisloosheid; Vrienden van het Huizeke heeft onderwijs als belangrijkste beleidsthema maar is ook actief rond geestelijke gezondheidszorg en De Schakel kiest voor vrijetijdsparticipatie als beleidsthema. Belangrijk om te vermelden is dat de thema's waar de verenigingen rond werken door de mensen in armoede zelf worden gekozen. De interessesfeer en expertise van de verenigingen beperkt zich natuurlijk niet enkel tot deze centrale beleidsthema's: zo zal er hopelijk

binnenkort een participatieproces voor het nieuwe kinderarmoedebestrijdingsplan van de VGC van start gaan in samenwerking met de verenigingen.

WIE IS JULLIE DOELGROEP EN ZIJN ZIJ MAKKELIJK TE ENGAGEREN VOOR DE GROEPSWERKINGEN?

De groep van mensen die wij bereiken is erg divers maar het zijn vaak personen en gezinnen in extreme armoede. Het engageren van deze doelgroep vraagt heel veel tijd en vertrouwen, vooral ook tijd om vertrouwen op te bouwen. Hoe bereiken wij onze mensen? Veel verenigingen hebben een sociaal onthaal of een specifiek aanbod op het individuele niveau waar mensen met concrete problemen komen aankloppen. In eerste instantie wordt er dan naar een oplossing gezocht hiervoor. Eens de situatie zich dan geleidelijk aan stabiliseert probeert men mensen te betrekken bij de groepsmatige beleidswerkingen in de schoot van de verenigingen waar armen het woord nemen.

HOE PROBEREN JULLIE PERSONEN IN ARMOEDE OPNIEUW BIJ DE SAMENLEVING TE BETREKKEN?

Zoals ik al aangaf, probeer je eerst de individuele problemen aan te pakken en de situatie waarin iemand zich bevindt te stabiliseren. Tijdens dit proces bouwen mensen vaak een goede band op met de werkers van de vereniging waar zij zijn terecht gekomen. En vanuit die vertrouwensband kunnen mensen dan worden toe geleid naar de beleidswerking. Dit lukt natuurlijk niet bij iedereen, maar toch bij heel wat mensen. Vaak bevinden mensen die komen aankloppen met een probleem zich in een situatie van isolement en voelen ze zich ook schuldig over hun situatie. Door in contact te komen met de verenigingen en door te beseffen dat andere mensen zich in dezelfde of gelijkaardige situaties bevinden wordt er een besef wakker... Ze beseffen in de eerste plaats dat ze niet alleen zijn in hun situatie én dat er ook in onze samenleving een aantal zaken verkeerd lopen. En het allerbelangrijkst, dat ze vanuit hun eigen levensverhaal en ervaringen ook kunnen bijdragen aan oplossingen. Naast het beleidswerk zijn er ook ontmoetingsactiviteiten. Het is belangrijk dat mensen in armoede elkaar kunnen ontmoeten en even kunnen ontsnappen aan alle zorgen. Daarnaast is het samen ondernemen van activiteiten een belangrijke voorwaarde voor het beleidsmatige groepswerk, omdat dit steunt op een sterke vertrouwensband binnen een groep. Voordat de

ervaringen van de mensen in armoede omtrent een bepaalde problematiek in kaart worden gebracht gaat hier soms ook een stuk vorming aan vooraf (bijvoorbeeld over de huurwetgeving).

HOE WORDT DIT BELEIDSMATIGE GROEPSWERK ERVAREN DOOR DE DEELNEMERS?

Dit varieert naargelang de situatie... Soms zie je de resultaten van het werk, maar soms heeft de groep ook het gevoel dat er niet naar hen is geluisterd, of dat er wel is geluisterd maar er niks mee wordt gedaan. Dat zijn natuurlijk momenten waarop de groep een terugval kan krijgen, net zo goed als dat er momenten zijn waarop de mensen zich erkend voelen.... Wat vanuit het beleid of instanties te vaak over het hoofd wordt gezien, is dat het heel belangrijk is om na een dialoog de resultaten terug te koppelen aan alle deelnemers. Door het gebrek aan de terugkoppeling hebben mensen in armoede soms het gevoel dat er niks gebeurt met hetgeen zij hebben aangebracht, zelfs al is dit gevoel soms onterecht. Er zou eigenlijk altijd een vervolgoetmoeting moeten zijn.

“ALS HULPVERLENER STA JE BINNEN VERENIGINGEN WAAR ARMEN HET WOORD NEMEN IN EEN ZO HORIZONTAAL MOGELIJKE RELATIE TOT JE DOELGROEP: JE ONTMOET ELKAAR VAN MENS TOT MENS.”

WAT IS HET BELANGRIJKSTE DAT JULLIE AL HEBBEN BEREIKT ALS PLATFORM?

Het is zeer belangrijk dat er ruimte is voor de stem van mensen in armoede, maar dat wil ik geen succes noemen omdat dit de logica zelve zou moeten zijn. Bij politici en bij organisaties uit verschillende sectoren (onderwijs, geestelijke gezondheidszorg, welzijn, ...) groeit wel het besef dat de verenigingen waar armen het woord nemen een belangrijke inbreng kunnen doen vanuit de ervaringskennis van mensen in armoede. Je merkt dat duidelijk aan de bestaande en de nieuwe samenwerkingen die groeien met het BPA en de verenigingen. Dit vraagt tijd, maar het zijn zeker goede evoluties. We betreuren wel dat er voor het BPA (momenteel 1 voltijds personeelslid) nog steeds geen structurele ondersteuning voorzien wordt vanuit de verschillende Brusselse overheden. We krijgen dit jaar voor het eerst een opdrachtfinanciering van de VGC, wat hopelijk deuren kan openen voor de erkenning van de waarde van ons werk, ook door andere overheden. Ook onze verenigingen hebben behoefte aan bijkomende ondersteuning, werken met mensen in armoede is immers een zeer arbeids- en tijdsintensief proces. Natuurlijk werken we ook met vrijwilligers (vaak ook uit de doelgroep), maar je hebt ook voldoende middelen nodig om professioneel geschoolde krachten te kunnen inzetten.

WAT ZIJN VOLGENS U DE BELANGRIJKSTE OORZAKEN VAN DE GROEIENDE ARMOEDEPROBLEMATIEK IN BRUSSEL?

Dit wordt samengevat door onze slogan voor de «Werelddag van verzet tegen armoede» op zaterdag 17 oktober, namelijk een gebrek aan het “investeren in mensen” op alle mogelijke levensdomeinen. Zolang er structureel niks verandert in het onderwijs, de gezondheidszorg, het welzijnswerk, de arbeidsmarkt, de huisvestingssector enzoverder, zolang er daar uitsluitingsmechanismen blijven bestaan, zal armoede ook blijven bestaan.

WAT ZIJN JULLIE GEPLANDE ACTIVITEITEN OP DE «WERELDDAG VAN VERZET TEGEN ARMOEDE» OP ZATERDAG 17 OKTOBER?

De «Werelddag van verzet tegen armoede» wordt dit jaar georganiseerd door het BPA en de zeven verenigingen waar armen het woord nemen in samenwerking met ATD Vierde Wereld, Samenlevingsopbouw Brussel, 3 deelwerkingen van D’Broej, en Espace de parole (La Strada). De actiedag zal bestaan uit een combinatie van sensibiliseringsacties en dialoogtafels, en vindt plaats in Gemeenschapscentrum De Markten vanaf tien uur ‘s morgens tot de vroege avond. Er zullen infostandjes zijn omtrent de werking van de zeven verenigingen (deels bemand door mensen in armoede), er zal animatie worden voorzien en er zullen films over armoede worden getoond. In de namiddag hopen wij op een grote opkomst uit de Brusselse en Vlaamse politieke wereld voor onze dialoogtafels, waarbij mensen in armoede van onze verenigingen in dialoog gaan omtrent een thema waarvoor zij een aantal gesprekspartners hebben uitgenodigd. De vijf dialoogtafels beslaan de thema’s onderwijs; toegankelijkheid geestelijke gezondheidszorg; de vluchtelingencrisis; participatie aan cultuur en vrije tijd en dak- en thuisloosheid. Er worden verschillende politici aan onze dialoogtafels uitgenodigd: Guy Vanhengel, Pascal Smet, Bianca Debaets, Jo Vandeurzen, Hilde Crevits, Theo Francken en Céline Fremault. En daarnaast ook verschillende instanties zoals scholen, of Samusocial en andere partners uit de thuislozensector. Na de dialoogtafels zal schepen Ans Persoons een korte toespraak houden en zullen de twee Armoedeprijzen voor respectievelijk de beste en slechtste armoedebestrijdingsmaatregel van het afgelopen jaar worden uitgereikt. Ter afsluiting zal er nog een hapje en een drankje worden aangeboden met behulp van Collect Activ. De vol-

ledige actiedag is vrij toegankelijk voor iedereen. Voor meer informatie over het programma kunt u vanaf eind september terecht op de website van het Brussels Platform Armoede: www.brussels-platform-armoede.be/17-oktober.

DAARNAAST LOOPT ER IN SAMENWERKING MET VRIENDEN VAN HET HUIZEKE OOK NOG EEN ANDER PROJECT, NAMELIJK HET SCHOOLPOORTWERK. VERTEL HIER EENS OVER.

Er lopen momenteel twee projecten over onderwijs. Het BPA werkt, met de steun van het Huizeke, aan het project «Samen de missing link overbruggen»: een denkoefening met ouders en leerlingen in armoede, schoolteams uit het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en het Onderwijscentrum Brussel (OCB) over het versterken van ouderbetrokkenheid van mensen in armoede. Dit project werd ondersteund door Pascal Smet vanuit zijn bevoegdheden in de vorige Vlaamse regering. Zowel aan de kant van de school als aan de kant van de ouders zijn er heel wat redenen waarom het moeilijk kan zijn voor ouders in armoede om voldoende betrokken te zijn bij de school en bij de schoolloopbaan van hun kinderen. In dit project zoeken we niet alleen naar de oorzaken maar vooral naar praktisch implementeerbare oplossingen: scholen

proberen vaak zelf al heel wat uit en ouders en leerlingen kunnen vanuit hun ervaring ook zeer goede voorstellen doen. We zullen in april 2016, samen met OCB, een inspiratiedag organiseren waarop we inspirerende praktijkvoorbeelden willen voorstellen die de scholen uit Brussel en Vlaanderen stimuleren in hun eigen acties rond ouderbetrokkenheid van mensen in armoede.

Daarnaast is sinds januari 2015 nog een tweede project van start gegaan uitgevoerd en gefinancierd door Vrienden van het Huizeke, namelijk het schoolpoortwerk aan de Sint-Jorisbasisschool in Brussel. Het Huizeke heeft al sinds negen jaar, onder impuls van hun ervaringsdeskundige Ann Milis, een beleidswerking over onderwijs lopen samen met ouders en leerlingen in armoede. Vanuit deze beleidswerking is ook het schoolpoortwerk gegroeid dat tot doel heeft het contact tussen ouders in armoede en de school te verbeteren. Na enkele weken kwamen er al veel reacties vanuit het lerarenteam van Sint-Joris dat zij voordien niet wisten dat de ouders zoveel problemen hadden. Voor de verdere details laat ik het woord aan Ann en Marisa.

Marisa Mendoza (links) en Ann Milis (tweede van rechts) samen met twee ouders voor de Sint-Jorisbasisschool aan Nieuwland.

Een hartverwarmende babbel met de schoolpoortwerkers Ann en Marisa

Sinds januari 2015 staan Ann Milis en Marisa Mendoza alle schooldagen aan de poorten van de Sint Jorisschool, de ene week aan de kleuterschool, de andere week aan de basisschool. Met veel geduld, warmte, begrip en humor slaan Ann en Marisa elke ochtend een praatje met de ouders die hun kinderen naar school komen brengen. Met z'n tweeën beheersen ze een heel aantal talen (Nederlands, Frans, Engels en Spaans) wat geen overbodige luxe is.

Ann werkt al een aantal jaren als ervaringsdeskundige bij Vrienden van het Huizeke en Marisa werd recent aangeworven voor dit schoolpoortproject. De complementariteit tussen ervaring en kennis van beiden is een meerwaarde voor de ouders die hen aan de schoolpoort aanspreken en verlaagt de drempel enorm. De hulpvragen zijn zeer divers, van hulp bij het invullen van documenten over opvoedingsproblemen tot psycho-sociale hulp op alle levensdomeinen. Al deze zorgen en be-

kommernissen maken dat ouders nog weinig emotionele ruimte en draagkracht hebben om zich ook in te zetten voor het schoolleven van hun kinderen. Daarom is het belangrijk dat Ann en Marisa de ouders toeleiden naar hulpverlening en samen met de ouders zelf aanpakken wat kan, zodat hun draaglast wat kleiner wordt. Hierdoor hebben ze meer "bandbreedte" over om zich ook te focussen op het schoolse gebeuren. Een samenwerking tussen welzijn en onderwijs loont!

MEER WETEN?

Bart Peeters

Coördinator Brussels Platform Armoede

Vooruitgangsstraat 323, bus 6

1030 Brussel

M: bart@brussels-platform-armoede.be

W: 'Werelddag verzet tegen armoede': www.brussels-platform-armoede.be/17-oktober